herpy

GEKONY

Southern leaf-tailed gecko

Saltuarius swaini

Saltuarius swaini to duży, nocny gekon liściastoogonowy z lasów deszczowych przybrzeżnych gór południowo-wschodniego Queenslandu i północnej Nowej Południowej Walii w Australii. Skóra przypomina korę porośniętą porostami, ogon jest szeroki i ma kształt liścia, a palce zamiast lamelek mają pazury. Gatunek jest prawie nieznany w terrariach i wymaga chłodnych warunków.

Rodzina: Carphodactylidae Dawna nazwa: *Phyllurus swaini*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**13 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 40 × 80 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**19-21 °C**
Wilgotność	**55-100%**
UVB	**Niewymagane**
Zimowanie	**10-16 °C** 9-13 tygodni
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**24-48 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**2-3**
Inkubacja	**90-110 dni** przy 22-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Saltuarius swaini to duży, smukły i spłaszczony gekon o trójkątnej głowie, wąskiej szyi i długich, cienkich kończynach. Ubarwienie jest jasno- do ciemnobrązowego z ciemniejszym wzorem, dzięki któremu zwierzę staje się niemal niewidoczne na tle kory i porostów. Między oczami biegnie do tyłu wąski, wyraźny znak w kształcie litery V, a łuski gardła są gładkie. Grzbiet, dłonie i stopy pokrywają ostre guzki, które sięgają aż do końca ogona. Gatunek nie ma porów przedkloakalnych ani u samców, ani u samic.

Ciało osiąga około 13 cm od pyska do kloaki. Ogon jest szeroki, liściowaty i ma szerokie, jasne pasy w kolorze kremowym i szarym, w przeciwieństwie do wąskich, jasnych poprzecznych pręg u niektórych blisko spokrewnionych gatunków. W razie zagrożenia zwierzę może odrzucić ogon, aby odwrócić uwagę drapieżnika. Nowy ogon odrasta, ale nie ma guzków i ma zupełnie inne ubarwienie i wzór niż pierwotny. Palce mają pazury i nie mają lamelek, więc zwierzę wspina się po szorstkiej korze i kamieniach, a nie po gładkim szkle.

Gatunek opisano w 1985 roku jako *Phyllurus swaini*, a w 1993 roku przeniesiono go do rodzaju *Saltuarius*. Nazwa gatunkowa upamiętnia Malcolma Swaina ze służby parków narodowych Nowej Południowej Walii. Rewizja z 2008 roku wykazała, że kilka populacji wcześniej do niego zaliczanych należy do innych gatunków, więc starsze opisy mogą dotyczyć zwierząt, które dziś należą do innych gatunków z rodzaju *Saltuarius*.

Występowanie i środowisko

Saltuarius swaini żyje w przybrzeżnych pasmach górskich południowo-wschodniego Queenslandu i północnej Nowej Południowej Walii w Australii, mniej więcej między 27,9 a 28,8 stopnia szerokości geograficznej południowej. Wszystkie populacje w Nowej Południowej Walii leżą na wschód od rzeki Clarence. Miejscem typowym jest Richmond Range State Forest w Nowej Południowej Walii, a gatunek znany jest także z rejonu Border Ranges na granicy obu stanów.

Zasięg jest niewielki i rozczłonkowany na górskie obszary z lasem deszczowym. Australia nie zezwala na eksport dzikich gadów, więc zwierzęta poza krajem pochodzą z hodowli i jest ich bardzo mało. Mapa pokazuje tylko obszar, na którym występowanie gatunku zostało udokumentowane.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Saltuarius swaini to nocny gatunek nadrzewny subtropikalnego lasu deszczowego i pokrewnych wilgotnych lasów. Dzień spędza ukryty w dużych systemach korzeni drzew i w pustych pniach figowców dusicieli, gdzie przylega ściśle do kory. Po zmroku wychodzi i poluje na pniach i ścianach skalnych.

Góry wzdłuż wybrzeża są wilgotne i chłodniejsze niż niziny, a noce są chłodne przez cały rok. Temperatury i wilgotności w naturalnych siedliskach gatunku nie zmierzono. Gekon zjada stawonogi, takie jak chrząszcze, ćmy, karaczany i pająki. Samice zwykle składają jedno lub dwa miękkie jaja późną wiosną i zakopują je w wilgotnej ziemi lub w ściółce. Jajo może mieć do 28 mm długości. Młode wykluwają się po około trzech miesiącach i łapią owady kilka dni po wykluciu.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

O hodowli *Saltuarius swaini* wiadomo niewiele. Wartości zapożyczono od *Saltuarius salebrosus*, *Saltuarius cornutus* i *Phyllurus platurus*, które żyją w podobnych lasach i są lepiej poznane w niewoli. Trzymaj zwierzęta parami lub pojedynczo w terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 40 × 80 cm (długość × szerokość × wysokość), a najlepiej większym, bo zwierzę jest duże i prowadzi pionowy tryb życia.

Urządź terrarium pionowymi kawałkami sztywnej kory i kilkoma gałęziami, aby zwierzę mogło poruszać się po całym terrarium. Gekony zawsze siedzą wciśnięte w korę lub na gałęziach, więc kryjówki na dnie nie są potrzebne. Jako podłoże wystarczy około 1 cm drobnego piasku lub mieszanki drobnego piasku z włóknem kokosowym. Samice, które mają składać jaja, potrzebują głębokiego podłoża do składania jaj (zob. rozmnażanie). Terrarium musi mieć dobrą wentylację z otworami zarówno u góry, jak i u dołu, aby powietrze krążyło i nie stawało się zastałe i stęchłe.

TEMPERATURA

W dzień temperatura powinna wynosić 22-26 °C, a w nocy 19-21 °C. Gatunek pochodzi z chłodnego lasu górskiego, więc lepiej trzymaj się dolnej granicy zakresu.

Największym zagrożeniem jest upał. Nawet *Saltuarius salebrosus*, najbardziej ciepłolubny gatunek w rodzaju, znosi tylko pojedyncze gorące dni z temperaturą sporo powyżej 30 °C i tylko w cieniu, a *S. swaini* żyje w znacznie chłodniejszym lesie. Źródło ciepła nie jest potrzebne; jeśli go używasz, może dawać najwyżej 32 °C i musi być wyłączone w nocy oraz w środku lata. Trzymaj terrarium z dala od bezpośredniego słońca i zraszaj je w gorące dni, aby temperatura spadła o stopień lub dwa.

Chłodny okres spoczynku jest częścią hodowli (zob. rozmnażanie).

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna się wahać. Dokładnie zraszaj terrarium wieczorem, co najmniej dwa-trzy razy w tygodniu, aby wilgotność wzrosła do blisko 100 %, i pozwól jej spaść do około 55-60 % między zraszaniami, żeby kora i podłoże mogły przeschnąć. Zwierzęta piją krople osadzające się na korze i liściach. Miska z wodą nie jest potrzebna.

W okresie spoczynku zraszaj terrarium każdego wieczoru, aby zwierzęta mogły pić, a wilgotność nie spadała zbyt nisko. Podłoże nie może być stale mokre, bo prowadzi to do pleśni i problemów ze skórą. Zbyt suche powietrze powoduje problemy z linieniem, przy którym resztki skóry zostają na palcach i końcu ogona.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i za dnia się ukrywa, więc UVB nie jest konieczne dla *Saltuarius swaini*. Naturalne jest słabe światło w ciągu dnia ze stałym rytmem dobowym. Nie używaj silnych lamp punktowych ani kolorowego oświetlenia nocnego i utrzymuj w nocy ciemność w terrarium.

Terrarium powinno mieć zacienione miejsca, a bezpośrednie słońce nigdy nie może na nie padać. Zwierzę nie szuka miejsc do wygrzewania.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek żywi się stawonogami, a w terrarium sprawdzają się zwykłe owady karmowe, takie jak świerszcze i karaczany. Poluje z zasadzki, więc ofiara musi się ruszać. Karm trzy razy w tygodniu w sezonie rozrodczym i rzadziej przez resztę roku, zimą nawet raz na dwa-trzy tygodnie; w samym chłodnym okresie spoczynku nie karmi się (zob. rozmnażanie). Pokarm może być najwyżej wielkości głowy zwierzęcia.

Regularnie posypuj pokarm wapniem i multiwitaminą i podawaj przy każdym karmieniu tylko dwa-trzy owady na zwierzę, aby zwierzęta nie przytyły. Ogon magazynuje tłuszcz i pokazuje kondycję zwierzęcia. Resztki usuń następnego ranka. Kontroluj wagę i wypełnienie ogona.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Saltuarius swaini to spokojny, skryty i nocny gatunek, który za dnia siedzi nieruchomo na korze. Nie jest to zwierzę do brania na ręce i łatwo się stresuje, gdy się je podnosi. Ograniczaj kontakt do minimum i nigdy nie chwytaj za ogon, który zwierzę odrzuca.

W razie zagrożenia gekon wygina grzbiet, unosi ogon i nim macha, może też otworzyć pysk i syczeć. Trzymaj zwierzęta pojedynczo lub parami, z tylko jednym samcem na terrarium. Obserwuj parę i rozdziel zwierzęta, jeśli jedno zaczyna dominować albo drugie nie może spokojnie jeść.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają wyraźne zgrubienie u nasady ogona, gdzie znajduje się hemipenis, którego samice nie mają. Duże gatunki z tego rodzaju rosną powoli i osiągają dojrzałość płciową po dwóch-czterech latach. Do rozrodu przeznaczaj tylko w pełni dorosłe zwierzęta w dobrej kondycji. Rozmnażanie *Saltuarius swaini* w niewoli nie zostało opisane.

GODY I KOPULACJA

Rozród wywołuje chłodny okres spoczynku trwający dwa-trzy miesiące, tak jak u blisko spokrewnionych gatunków. Najpierw przegłodź zwierzęta przez tydzień przy niezmienionej temperaturze, aby żołądek był pusty, a następnie obniżaj temperaturę dzienną o 2-3 stopnie dziennie do 10-16 °C. Utrzymuj zwierzęta w chłodzie przez 9-13 tygodni i zraszaj każdego wieczoru, aby mogły pić. Zwierząt nigdy nie wolno schładzać z pokarmem w żołądku, bo pokarm może gnić, co bywa śmiertelne.

Po tym okresie podnoś temperaturę przez tydzień do normalnej i wznów karmienie. Wyjmij zwierzę z okresu spoczynku, jeśli wyraźnie schudło. Kopulacje obserwuje się rzadko, ale jaja można zobaczyć w samicy miesiąc-dwa po spoczynku.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno lub dwa jaja naraz, w naturze najczęściej późną wiosną. U blisko spokrewnionych gatunków zdarzają się 2-3 zniesienia w sezonie w odstępach około miesiąca. Samica wykopuje gniazdo w wilgotnym podłożu, składa jaja w środku i je zakopuje.

Zapewnij samicy głębokie podłoże do składania jaj z wilgotnego torfu lub włókna kokosowego, o głębokości 8-10 cm, które się zbija, ale nie jest mokre. Nigdy nie może wyschnąć. Samica może siedzieć na gnieździe. Po złożeniu jaj jest szczuplejsza, a dwa białe owale widoczne przez półprzezroczysty brzuch znikają.

INKUBACJA

Wyjmij jaja z gniazda i inkubuj je w mieszance perlitu i wody w proporcji 1:1 wagowo. Inkubuj w temperaturze 22-26 °C, najlepiej przy chłodniejszej granicy, bo zbyt wysoka temperatura może zabić zarodki.

Wyklucie następuje po około trzech miesiącach, po 90-110 dniach zależnie od temperatury. Wpływ temperatury na płeć nie został wyjaśniony.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są samodzielne od wyklucia i niemal od razu przechodzą linienie. Trzymaj je w małym terrarium, np. 15 × 15 × 25 cm, urządzonym jak dla dorosłych, z ręcznikiem papierowym jako podłożem i kawałkiem kory korkowej jako kryjówką. Zraszaj co drugi dzień, a pierwszy pokarm podaj dwa-dziesięć dni po wykluciu.

Podawaj małe owady, nie większe niż głowa zwierzęcia, posypane wapniem i multiwitaminą, i tylko dwa-trzy na zwierzę. Młode przez pierwsze tygodnie jedzą niewiele, a potem dobrze przybierają na wadze. Gatunek rośnie powoli. Rozdziel rodzeństwo, jeśli jedno staje się większe lub dominuje.

Zdrowie i częste błędy

Choroby *Saltuarius swaini* nie zostały opisane, ale u gatunków z tego rodzaju problemy niemal zawsze wynikają z warunków klimatycznych. Typowe błędy to:

- Zbyt wysokie temperatury, zwłaszcza w gorące letnie dni. Utrzymuj terrarium w chłodzie i w cieniu.
- Zbyt suche powietrze, które powoduje problemy z linieniem.
- Stale mokre podłoże i zastałe powietrze, które prowadzą do pleśni i problemów ze skórą.
- Niedobór wapnia, jeśli pokarm nie jest posypywany wapniem i witaminami.
- Utrata wagi w chłodnym okresie spoczynku. Wyjmij zwierzę z tego okresu, jeśli chudnie.

Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, nie je lub wygląda na osłabione.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.